

Adroddiad i'r:	Cyngor Llawn
Dyddiad y Cyfarfod:	27 Ionawr, 2014
Aelod/ Swyddog Arweiniol:	Julian Thompson-Hill / Paul McGrady
Awdur yr Adroddiad:	Rod Urquhart
Teitl:	Cynllun Lleihau Treth y Cyngor 2014/15

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

I fabwysiadu'r Cynlluniau Lleihau Treth y Cyngor Cymru Gyfan a Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013 a Chynlluniau Lleihau Treth y Cyngor Cymru Gyfan a Rheoliadau Diwygiadau Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2014.

I gynnwys yr arian ychwanegol a gafwyd gan Lywodraeth Cymru o tua £90k i helpu i gefnogi'r diffyg yn y cyllid ar gyfer cynllun 2014/15.

2. Beth yw'r rheswm dros wneud yr adroddiad hwn?

Mae Deddf Diwygio Lles 2012 yn cynnwys darpariaethau i ddiddymu budd-dal treth y cyngor yn ei ffurf bresennol ar draws y DU. O 31 Mawrth 2013 bydd budd-dal treth y cyngor yn dod i ben ac mae'r cyfrifoldeb am ddarparu cefnogaeth ar gyfer treth y cyngor a'r arian sy'n gysylltiedig ag ef, wedi'i basio i Lywodraeth Cymru. Mae Llywodraeth Cymru, mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol yng Nghymru, wedi cyflwyno cynllun newydd i ddarparu cymorth treth y cyngor a fabwysiadwyd gan y Cyngor ym mis Ionawr 2013.

Mae Llywodraeth Cymru bellach wedi cwblhau'r ddwy set o reoliadau ar 14 Ionawr 2014 a Rheoliadau Cynlluniau Gostwng Treth y Cyngor newydd a Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013, a Rheoliadau diwygiadau 2013 sydd angen eu mabwysiadu erbyn 31 Ionawr 2013.

Yn ystod 2013/14 fe gyflwynodd Llywodraeth Cymru fenter a oedd yn rhoi arian ychwanegol i bensynwyr nad oedd yn gymwys i gael Cymhorthdal Treth y Cyngor. Cafodd y grant hwn ei wrthbwyso yn erbyn eu rhwymedigaeth i Dreth y Cyngor. Derbyniodd Cyngor Sir Ddinbych £132k o grantiau, ac yn y rhan fwyaf o achosion le arweiniodd hynny at ad-dalu cwsmeriaid a fu'n gordalu Treth y Cyngor.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod yr aelodau yn mabwysiadu'r Cynlluniau Lleihau Treth y Cyngor a Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013, a Rheoliadau Diwygiadau i Ofynion Rhagnodedig (Cymru) 2014.

I barhau i weithredu'r 3 elfen ddewisol o'r cynllun sydd wedi eu cymeradwyo gan yr aelodau, fel y dangosir yn adran 4.1, ar gyfer 2014/15.

Bod yr aelodau'n cymeradwyo'r dyraniad o £90k o gyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru er mwyn cefnogi'r diffyg arian a fydd wrth barhau â'r cynllun a ragnodir yn 2014/15.

4. Manylion yr Adroddiad.

Y Cynllun Arfaethedig 2014/15

Wrth ystyried datblygu cynllun newydd ar gyfer 2014/15 fe gytunodd Llywodraeth Cymru y dylai'r cynllun diwygiedig arsylwi'r paramedrau canlynol:

- I barhau gyda chynllun sengl a ddiffinnir yn genedlaethol i ddarparu lefel gyson o gymorth i hawl wyr ar draws Cymru. Y lefel uchaf o gefnogaeth fydd 100%.
- I barhau i ddarparu nifer fechan o elfennau dewisol, yn debyg i'r rhai sydd ar gael o dan y cynllun presennol, gan alluogi awdurdodau lleol i ymateb i'w hamgylchiadau lleol gwahanol (ar yr amod bod y costau o unrhyw amrywiad lleol yn cael eu hariannu yn lleol);
- Yn parhau i fod yn seiliedig ar ddiwygio'r system Budd-dal Treth y Cyngor blaenorol tan 2015-16 fel bod y risgiau gweithredol yn cael eu rheoli ac y gellir parhau i ddarparu cymorth.
- Symleiddio'r trefniadau cymhleth presennol pan fo hynny'n bosibl.
- I gael gwared ar y cymal machlud yn y cynllun sy'n cyfyngu ar ei oes i un flwyddyn.
- I gynnwys Taliadau Budd-daliadau Lles ychwanegol fel Taliadau Annibyniaeth Personol (PIP), Credyd Cynhwysol (UC) a Thaliadau Annibyniaeth Lluoedd Arfog.

4.1 Elfennau dewisol ar gyfer penderfyniad y Cyngor

- a) Y gallu i gynyddu'r cyfnod talu estynedig safonol o 4 wythnos a roddir i bobl ar ôl iddynt ddychwelyd i'r gwaith os ydynt wedi bod yn derbyn budd-dal cymwys perthnasol am o leiaf 26 wythnos
- b) Disgresiwn i ddiystyru rhan neu'r swm cyfan o bensiynau Anabledd Rhyfel a Gweddwon Rhyfel Phensiynau wrth gyfrifo incwm
- c) Y gallu i ôl-ddyddio cais am ddyfarniadau Cymorth Treth y Cyngor ar gyfer cwsmeriaid o oedran gweithio i fod yn fwy na'r cyfnod safonol o 3 mis cyn gwneud y cais.

4.2 Mae Llywodraeth Cymru wedi dyrannu cyllid pellach o £90k, sydd heb gael ei neilltuo gan nad ydynt bellach yn cefnogi'r grant ychwanegol tuag at bensiynwyr. Amcanestyniadau cychwynnol yn dangos ein bod yn wynebu diffyg cyllid ar gyfer cynllun 2014/15 o oddeutu £480k ac awgrymir yn gryf fod y grant ychwanegol yn cael ei ddefnyddio i wneud iawn am y diffyg hwn.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Bydd mabwysiadu'r cynllun hwn yn helpu pobl ddiamddiffyn, gan sicrhau eu bod yn byw bywyd mor annibynnol ag sy'n bosib.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Collwyd incwm grant trwy'r newidiadau i'r system Budd-daliadau Treth y Cyngor. Yn 2013/14, bydd y Cyngor yn derbyn £9.167m gan Lywodraeth Cymru ar gyfer Cymorth Treth y Cyngor. Fodd bynnag, mae gwariant ar hyn o bryd yn £9.366m gyda rhagolwg o oddeutu £9.4m ar gyfer 2013/14. Mae hyn yn rhoi diffyg o tua £233k ar gyfer y flwyddyn bresennol.

Gall y diffyg un ai gynyddu neu leihau yn dibynnu ar y lefelau o Dreth y Cyngor a godir ar gyfer 2014/15 ac / neu unrhyw amrywiadau pellach ar lwyth achosion. Mae rhywfaint o waith modelu cychwynnol wedi'i wneud ac fe'i dangosir yn Atodiad A o'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gwblhawyd ar gyfer y penderfyniad? Dylid cynnwys templed yr Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gwblhawyd fel atodiad i'r adroddiad.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cynnal Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb ar lefel genedlaethol ar ei newidiadau arfaethedig i'r Cynllun Lleihau Treth y Cyngor.

8. Pa ymgynghori a gwblhawyd gydag Archwilio ac eraill?

Ddim yn berthnasol gan fod hyn yn ychwanegiad ar y cynllun presennol a ymgynghorwyd arno yn 2012.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Tydi'r cynllun i bob pwrpas heb newid ers y llynedd, ac felly ni fydd yn cael unrhyw effaith ychwanegol ar drigolion. Fodd bynnag, nid yw Llywodraeth Cymru wedi darparu digon o arian i dalu am y cynllun fel mae'n cael ei weithredu ar hyn o bryd ac mae'r risg o lwyth achos cynyddol hefyd yn aros gyda'r Cyngor.

Mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi diddymu ei chynllun i roi cefnogaeth ychwanegol i bensiynwyr nad yw'n seiliedig ar brawf modd (h.y. mae'r holl bensiynwyr yn gymwys waeth beth yw lefel eu hincwm). Er bod y Cyngor wedi sicrhau bod yna gyllideb ychwanegol i wneud iawn am gostau ychwanegol Cynllun Treth y Cyngor yn ei gyllideb, nid ydym yn dal i wybod beth fydd y nifer ychwanegol fydd yn ei hawlio.

Bydd defnyddio'r arian o'r cynllun pensiynwyr blaenorol i gyfrannu at y gyllideb hon yn lleihau'r risg i'r Cyngor.

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae risgiau i'r Cyngor o beidio mabwysiadu'r cynllun hwn, o ganlyniad i hynny byddai'n rhaid i Gyngor Sir Ddinbych fabwysiadu'r cynllun diofyn, a gall hynny gynyddu'r gost.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

- Dylid mabwysiadu Cynlluniau Gostyngiadau Treth y Cyngor a Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013.
- Rheoliadau Cynllun Lleihau Treth y Cyngor (Cynllun Diofyn) (Cymru) 2013.
- Cynlluniau Gostyngiadau Treth y Cyngor (Cynllun Gofynion Rhagnodedig a Diofyn (Cymru) (Diwygiad) 2014.